

Janko Mlakar: Spomini. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1940. Str. 423.

Pisatelj planinskih potopisov in znani predavatelj na prosvetnih večerih Janko Mlakar je začel pred desetimi leti (1930/31) v Mentorju pisati svoje »Spomine«, ki so nato vrsto let izhajali v tem dijaškem listu. Zdaj jih imamo nekoliko spremenjene in dopolnjene v debeli knjigi, ki jo je s 26 zanimivimi portreti pisateljevih profesorjev in vzgojiteljev ter slikami stare Ljubljane opremil akad. slikar Slavko Pengov.

Mlakar je pristna ljubljanska srajca. V ljudsko šolo je hodil na Graben, bil je navihanec, »cvajtar«, rad se je »štolcal« in hodil na »tuzen« ter tako živel v neslogi z učitelji, imel nesrečnega prijatelja Frica, bil znan s hromim pesnikom Cimpermanom, se igral Za vódo, zahajal »Pohtiboli« in bil nato potrjen za gimnazijo (»Abecedar«).

V drugem delu opiše Mlakar tedanjega ljubljanskega študenta in svoje profesorje, spregovori o narodnostnih razmerah, se vrne k nepriljubljenim učnim predmetom, k nagajivim gimnazijcem in profesorskim slabičem, poveliča kateheta Marna, opiše črno šolo, se oddolži profesorju Kermavnerju in prijatelju Kermavnerju, omeni osebne spremembe pri vodstvu šole, se spomni gospoda Tomaža in svojega dozorevanja, preko študentske ljubezni in plesnih vaj pride do lastnega doživetja erosa, se ustavi ob svetniškem Kompu, rahlo osmeši pubertetni ateizem in se ponorčuje iz zaljubljenca. Končno v jesenskem terminu postane abiturient. (»Gimnazijec«.)

V tretjem delu se Mlakar spominja svojega semeniškega življenja. Omeni »najvišjega gospoda« — zvonec, spregovori o hišnem redu, o povišanju v klerika, o »regini scientiarum« — bogoslovju, o »Alaski« — najmrzlejši sobi semenišča, o potresnih počitnicah l. 1895., o trgovanju v semenišču, o prvem pisateljevanju in o zadnjem letu študentskega življenja. (»Bogoslovec«.)

V zadnjem delu najprej razpravlja o duhovniškem poklicu in o njegovem položaju v današnji družbi, nato o svojem kaplanovanju v Postojni, se spomni prve katehetske ure in težav z upornimi šolarji, vplete življenjsko zgodbo o učenki Miji, spregovori o Špicu in Floku, o svoji katehetski službi v Ljubljani, se zavzame za to, da bi pedagogi večkrat morali gledati tudi za kulise svojih učencev, pokramlja o krivičnem in pravičnem redovanju, o šolskih tatvinah in muhasti gospe modí, omeni učiteljice radovoljke, se ustavi ob majniških izletih, vplete zgodbo o tragični usodi Milene, ki jo mlada ljubezen spravi v prerani grob, se zadrži ob spremembah v življenju, spregovori o težavah učiteljskega stanu, o čudni življenjski poti nekdanje učenke, poznejše sestre Dolores, opiše svojo službo na ljubljanskem liceju, se ustavi ob svojem pripovednem delu, pomodruje o licejkah in o njihovih verskih vprašanjih, o stiski za šolske prostore med svetovno vojno in o vstopu v pokoj, se spomni poučevanja verouka v uršulinski šoli in borbe za uršulinsko gimnazijo, dokler naposled ne pokramlja še o svojem teatrskem in predavateljskem delu. (»Duhovnik«.)

Janku Mlakarju je torej življenje teklo mirno in varno, brez hudih duševnih bojov, brez usodnih preokretov in brez globokih, tragičnih doživetij. Njegova pot je bila gladka, tako rekoč nikdar ni trpel pomanjkanja, z brezskrbnim nasmehom in dobro voljo je presojal okolico, ljudi in dogodke. Nje-

gova avtobiografija se ne more primerjati z Debevčevo, Cankarjevo ali Zorčevo. V njej je sicer mnogo lepega, spodbudnega in poučnega, a tudi mnogo dovtipov, boljših in slabših, bolj ali manj izvirnih, ki uvrščajo knjigo med lahko, zabavno čtivo.

Kljub temu pa imajo »Spomini« svoj kulturni pomen, ker nam slikajo staro Ljubljano in dolgo vrsto znanih in neznanih slovenskih ljudi, ki so posredno ali neposredno posegli v Mlakarjevo življenje.

Mlakar je humorist, vesel in srečen značaj in taki so tudi njegovi »Spomini«. O jeziku, stilu in tehniki knjige pa bi se moglo reči, da so čisto prepovršni.

V. Beličič.

Berkopec Oton: Česká a slovenská literatura, divadlo, jazykozpyt a národopis v Jugoslavii. Bibliografie od r. 1800 do 1935. Praha 1940, Slovanský ústav. 4°. Broš.

Češko-jugoslovanski stiki so zadnje čase zelo živi. Ugodno so nanje vplivali razni činitelji: izmenjava dijakov, stolica za jugoslovansko književnost v Pragi itd. Da so postali ti stiki tako živi, k temu je pripomogla gotovo tudi zavest sorodnosti plemena in jezika. Gotovo so bili taki stiki že v davni preteklosti, toda v našem pomenu (kakor jih mi razumemo) jih lahko datiramo šele od l. 1800.

S tem letom začenja tudi Berkopčeva bibliografija, ki je izšla kot VI. zvezek »Virov k zgodovini vzajemnih slovanskih stikov« pri Slovanskem ústavu.

Dr. Berkopec, ki je lani izdal samostojno bibliografijo »Masaryk a Jiho-slované«, je bil lektor slovenskega jezika na Karlovi univerzi do njene ukinitve 15. novembra 1939 in poleg tega bibliotekar v Slovanski biblioteki ter velik propagator naše literature po časopisih in v radiu.

V obširni knjigi, ki obsega s kazalom 417 strani, je Berkopec podal pregled skoraj vsega gradiva, ki ga je nabral po knjigah, revijah ali časopisih od leta 1800 do 1935. Tega leta se je namreč lotil zbiranja gradiva, katerega je v tej knjigi (ki je komaj prvi del, drugi del zaradi otežkočenih razmer še ni izšel) razdelil na nekoliko poglavij.

Prvo poglavje obsega osebe iz češke ali slovaške zgodovine, literature itd., o katerih so pisale slovenske, hrvaške ali srbske knjige. V drugem poglavju obravnava prevode iz češčine in slovaščine v slovenščino, ki so izšli celotno v knjigah ali časopisih. V tretjem poglavju je zbral prevode, ki so izšli v srbohrvaščini. V četrto poglavje je uvrstil članke, ki so jih napisali o čeških in slovaških stvareh, ljudeh itd. ali Slovenci ali pa Srbi in Hrvati. Peto poglavje prinaša pregled čeških in slovaških motivov v slovenski in srbohrvaški literaturi. Šesto poglavju navaja češke in slovaške tekste v slovenskem ali srbohrvaškem tisku.

Temu je dodal še seznam časopisov in knjig, ki jih je pregledal, ter imensko kazalo.

Taka je celotna razdelitev knjige. Toda tudi posamezna poglavja so po metodi dr. Tobolke zelo pregledno razdeljena. Prevodi, kjer so avtorji znani,